

PRATARMĖ

2023-iaisiais buvo pažymėti keli Lietuvos kultūrai reikšmingi jubiliejai, sukaktys ir svarbūs įvykiai. Šiomet minėjome 700-ąsias Vilniaus įkūrimo, 400-ąsias šv. Juozapato Kuncevičiaus kankinystės, 350-ąsias Chotino mūšio, 150-ąsias Felicijos Bortkevičienės gimimo metines, taip pat daug kitų sukakčių. LMA Vrublevskių bibliotekos darbuotojai prie jų prisidėjo naujais tyrimais, vertimais, parodomis ir kitais gražiais darbais. 700-ąjį Vilniaus gimtadienį nauju Gedimino laiškų vertimu pagerbė dr. Sigitas Narbutas, o dr. Andrius Jurkevičius tai padarė, parengęs mokslinę didžiųjų kunigaikščių Aleksandro Jogailaičio ir Žygimanto Senojo rusėniškų dokumentų apžvalgą.

Dvyliktasis *LMA Vrublevskių bibliotekos darbų* tomas irgi prisideda prie šių jubiliejų ir sukakčių minėjimo. Dr. S. Narbutas jame skelbia savo naują tyrimą „350 metų heroinei poemai *Viešpaties dešinės galybė*“, o jame – naują prieš 350 metų Vilniuje išėjusios Andriejaus Grinkevičiaus lotyniškai parašytos poemos vertimą su gausiais istoriografiniais bei tekstologiniais komentarais.

Be šio straipsnio, naujame *LMA Vrublevskių bibliotekos darbų* tome skelbiamas istorikės Rasos Sperskienės tyrimas „Lietuviškų organizacijų ir partijų Rusijoje 1917–1918 m. politinės veiklos reikšmę atskleidžiantys dokumentai LMA Vrublevskių bibliotekoje“. Pasitelkusi šios bibliotekos Rankraščių ir Retų spaudinių skyriuose saugomą gausų lietuviškų organizacijų ir partijų Rusijoje 1917–1918 m. istorijos dokumentų aruodą, taip pat pasirėmusi mokslinių tyrimų ir dokumentų publikacijomis, mokslininkė atskleidžia daugiabriaunę lietuviškų organizacijų veiklą, siekiant Lietuvos nepriklausomybės.

Pasirėmusi Retų spaudinių skyriaus proveniencijų kartoteka, internetiniu Bibliotekos katalogu bei Rankraščių skyriuje saugomu archyvinio 1943 metais Vlodo Drėmos parengtu senųjų spaudinių katalogu, dr. Daiva Narbutienė straipsnyje „Ivano Luckevičiaus gudų muziejaus bibliotekos senųjų knygų paveldas“ kiekybiniu ir teminiu-tipologiniu aspektais aptaria iš šio muziejaus perimtas XV–XVIII a. knygas, šiandien saugomas Vrublevskių bibliotekos Retų spaudinių skyriaus fonduose. Kartu skelbiamas identifikuotų leidinių sąrašas.

Šiame „Darbų“ tome skelbiama mokslinė šaltinio lenkų kalba publikacija „1774–1818 m. Vilniaus bazilijonų vienuolyno spaustuvės spaustuvininkų sąrašai ir sutartys“. Dokumentas saugomas Ukrainos centriniam valstybiniam istorijos archyve Lvive. Jo nuorašą su įvadu lietuvių ir anglų kalbomis parengė Vilniaus universiteto bibliotekos darbuotojos Irena Katilienė ir dr. Ina Kažuro.

Pernykščiai metai pažymėti dar viena gražia sukaktimi: prieš šimtą ir septyniasdešimt metų gimė vienas svarbiausių XIX a. lietuviškosios knygos spaustuvininkų – Otas fon Mauderodė (Otto von Mauderode, 1852–1909). Šia proga Bibliotekoje gegužės 30 – birželio 30 dienomis veikė paroda, kurios rengėjos – dr. Alma Braziūnienė ir dr. Kotryna Rekašiūtė – skyrelyje „Iš Bibliotekos rinkinių“ vaizdingai aptaria Bibliotekos parodoje eksponuotus leidinius.

Skiltyje „Bibliopolio lobynas“ dr. A. Braziūnienė pristato Bibliotekoje saugomus Brauno ir Hogenbergo atlasuose 1582–1623 m. išspausdintų panoraminio Vilniaus plano *Vilna Litvaniae metropolis* originalius egzempliorius ir pirmą sykį istoriografijoje aptaria vėlesnius šio plano sekinius (perdirbinius). Šis miestovaizdis pravers būsimoms Lietuvos knygos ir mokslo muziejaus *Bibliopolis* parodoms.

Skyriuje „Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka 2022 metais“ pateikiama mokslinės sekretorės Leokadijos Kairelienės parengta Bibliotekos veiklos ataskaita. Atskirai skelbiamas Bibliotekos darbuotojų 2022 metų publikacijų sąrašas, sudarytas bibliografės Vaidos Juodėnienės, taip pat Loretos Glebavičiūtės parengta Bibliotekos veiklos kronika ir V. Juodėnienės surinkti bibliografijos duomenys apie Biblioteką 2022 metų žiniasklaidoje.

Nuoširdžiai dėkojame šio leidinio tekstų autoriams ir mokslinių straipsnių bei šaltinio publikacijos recenzentams už vertingas įžvalgas ir naudingus patarimus.

Daiva Narbutienė
2023 m. gruodis